

KAKO IZRADITI PROCJENU OPASNOSTI PRI RADU NA RAČUNALIMA

Izrada procjene opasnosti pri radu na računalima propisana je Pravilnikom o sigurnosti i zaštiti zdravlja pri radu s računalom (u daljnjem tekstu: Pravilnik), objavljenim u Narodnim novinama, br. 69/05.

Navedeni Pravilnik propisao je niz zahtjeva koje poslodavac treba ispuniti u svezi radnih mjesta s računalom. Navedeni zahtjevi mogu se podijeliti na:

1. zahtjeve navedene u Prilogu Pravilnika koji se odnose na:
  - a. opremu (zaslon, tipkovnica, radni stol ili radna površina, radni stolac i oslonac za noge),
  - b. radni okoliš (zahtjevi vezani za radni prostor, osvjetljenje, bliještanje i odsjaji, buka, mikroklimatski uvjeti, zračenje),
  - c. programsku opremu,
2. obvezu izrade procjene opasnosti za sva radna mjesta s računalom,
3. osposobljavanje radnika za rad na siguran način,
4. liječničke preglede radnika kod specijaliste medicine rada (u smislu navedenog Pravilnika, radnikom se smatra osoba koja pri obavljanju poslova koristi računalom sa zaslonom ukupno 4 ili više sati tijekom dana),
5. organizaciju rada radnika (obuhvaća periodičko izmjenjivanje rada sa zaslonom s

drugim aktivnostima, odmore i vježbe rasterećenja).

Prema Pravilniku za izradu procjene opasnosti za rad s računalom, analizu radnog mjesta s računalom potrebno je napraviti za svakog izvršioca zaposlenog na nekom radnom mjestu iz sistematizacije radnih mjesta ili ugovora o radu koji pri obavljanju poslova koristi računalom sa zaslonom ukupno 4 ili više sati tijekom radnog dana.

Analiza radnog mjesta s računalom za izvršioca treba obuhvaćati neke opće podatke, kao što su organizacijska jedinica, naziv radnog mjesta, ime i prezime radnika, radna prostorija i mjesto rada u prostoriji (po potrebi i objekt u kojem se obavlja rad te lokacija ako je različita od sjedišta tvrtke), konstatacija da se radi o poslovima s posebnim uvjetima rada zbog uporabe računala sa zaslonom više od 4 sata dnevno i sl.

Zatim, potrebno je utvrditi jesu li na radnom mjestu s računalom za izvršioca ispunjene obveze koje proizlaze iz Pravilnika. Kao prvo, potrebno je analizirati svaki od zahtjeva koji je naveden u prilogu Pravilnika (zahtjevi koji se odnose na opremu, radni okoliš i programsku opremu). Potom treba utvrditi primjenu posebnih pravila zaštite na radu: da li je provedeno osposobljavanje radnika za rad na siguran način, da li je proveden pregled vida radnika kod specijaliste medicine rada (prethodni i/ili periodički) te jesu li radniku osigurani odmori u tijeku rada i vježbe rasterećenja.

Prema tumačenju Odjela za zaštitu na radu pri Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva, pri izradi procjene opasnosti za rad s računalima treba primijeniti i odgovarajuće odredbe Pravilnika o izradi procjene opasnosti (N.N., br. 48/97., 114/02., 126/03.), što znači da treba navesti neke opće podatke o poslodavcu, članove radne skupine, suradnike na izradi procjene opasnosti, stručnjake zaštite na radu, ovlaštenike poslodavca i povjerenike radnika, način na koji je u izradi procjene opasnosti sudjelovao odbor za zaštitu na radu i druge relevantne podatke. Također, potrebno je navesti nedostatke utvrđene

prilikom izrade procjene opasnosti, izraditi plan mjera i utvrditi rokove za otklanjanje nedostataka. Odgovarajuću metodologiju za izračun rizika nije potrebno primijeniti.

Za izradu procjene opasnosti za rad s računalom stručnjaci ZIRS-a izradili su obrazac za analizu radnog mjesta s računalom za izvršioca (ARMCOM obrazac). U ARMCOM obrascu nalaze se svi relevantni podaci koji se odnose na pojedino radno mjesto s računalom za izvršioca, a koji su usklađeni sa zahtjevima navedenim u Pravilniku.

ZIRS ZAVOD ZA ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ SIGURNOSTI d.d.
ZAGREB, Ulica grada Vukovara 68

ARMCOM OBRAZAC

OBRAZAC ZA ANALIZU RADNOG MJESTA S RAČUNALOM ZA IZVRŠIOCA

Organizacijska jedinica: .....

šifra RM

Naziv radnog mjesta: .....

Ime i prezime radnika: .....

Radna prostorija i mjesto rada u prostoriji (po potrebi navesti i objekt ili lokaciju ako je različita od sjedišta tvrtke):

Raspored radnog vremena:

Da li se radi o poslovima s posebnim uvjetima rada: DA, zbog korištenja računala sa zaslonom više od 4 h dnevno

Opis poslova:

Korištena sredstva rada:

ARMCOM-1

Također, izradili smo i odgovarajući računalni program koji omogućuje brzu i jednostavnu izradu procjene (PROCOM).

PROCOM ima niz prednosti pri izradi procjene opasnosti za rad s računalima:

1. vodi izrađivača prilikom izrade procjene opasnosti, tako da će svi potrebni elementi u procjeni opasnosti za rad s računalima biti sadržani,
2. nudi standardizirane obrasce za unos općih podataka o poslodavcu,
3. obrasci za unos općih podataka o poslodavcu napravljeni su tako da se zahtijeva samo minimalno unošenje teksta. Sve moguće opcije koje se odnose na podatke o stručnjacima za zaštitu na radu, ovlaštenicima poslodavca, povjerenicima radnika te odboru za zaštitu na radu u formi za unos podataka su ponuđene,
4. nudi obrasce sa zahtjevima kojima mora udovoljavati radno mjesto s računalom za izvršioca (ARMCOM obrasce),
5. na temelju ocjene pojedinih zahtjeva daje ispis nedostataka za svako radno mjesto s računalom za izvršioca, te predlaže mjere za otklanjanje utvrđenih nedostataka,
6. ocjena pojedinih zahtjeva za radno mjesto s računalom za izvršioca napravljena je na način da se izrađivaču procjena maksimalno olakša i ubrza rad. Naime, program u startu pretpostavlja da su svi

zahtjevi zadovoljeni. Kada korisnik čekira zahtjev koji nije zadovoljen, nedostatak se automatski ispisuje. Uz svaki zahtjev u izborniku su ponudene mjere za njegovo otklanjanje, te kalendar za unos roka za otklanjanje mjera,

7. za određenu tvrtku daje i zbirni opis nedostataka npr. koliko zaslona, tipkovnica ili radnih stolaca poslodavac treba zamijeniti da bi radna mjesta s računalima uredio prema zahtjevima Pravilnika. Mjesto za unos potrebnih financijskih sredstava također je predviđeno,
8. program ima i određena objašnjenja, npr. objašnjeno je kako se može provjeriti da li je frekvencija osvježavanja slike zaslona zadovoljavajuća, kako utvrditi da li raspored i karakteristike tipki odgovaraju ergonomske zahtjevima i sl.,
9. sve te podatke koje smo unijeli daje nam u urednoj i prepoznatljivoj formi, tj. kreira procjenu opasnosti za rad na računalu.

Ono što svakako smatramo najvećom prednosti PROCOM-a je kvaliteta izradene procjene opasnosti za rad na računalu jer je težište na detaljnoj analizi radnog mjesta s računalom za izvršioca kojom je obuhvaćen svaki od zahtjeva naveden u Pravilniku, bilo da se radi o opremi, radnom okolišu, programskoj opremi ili zahtjevima koji se odnose na primjenu posebnih pravila zaštite na radu.

*Sandra Telebec, prof. psih.
ZIRS d.d., Zagreb*